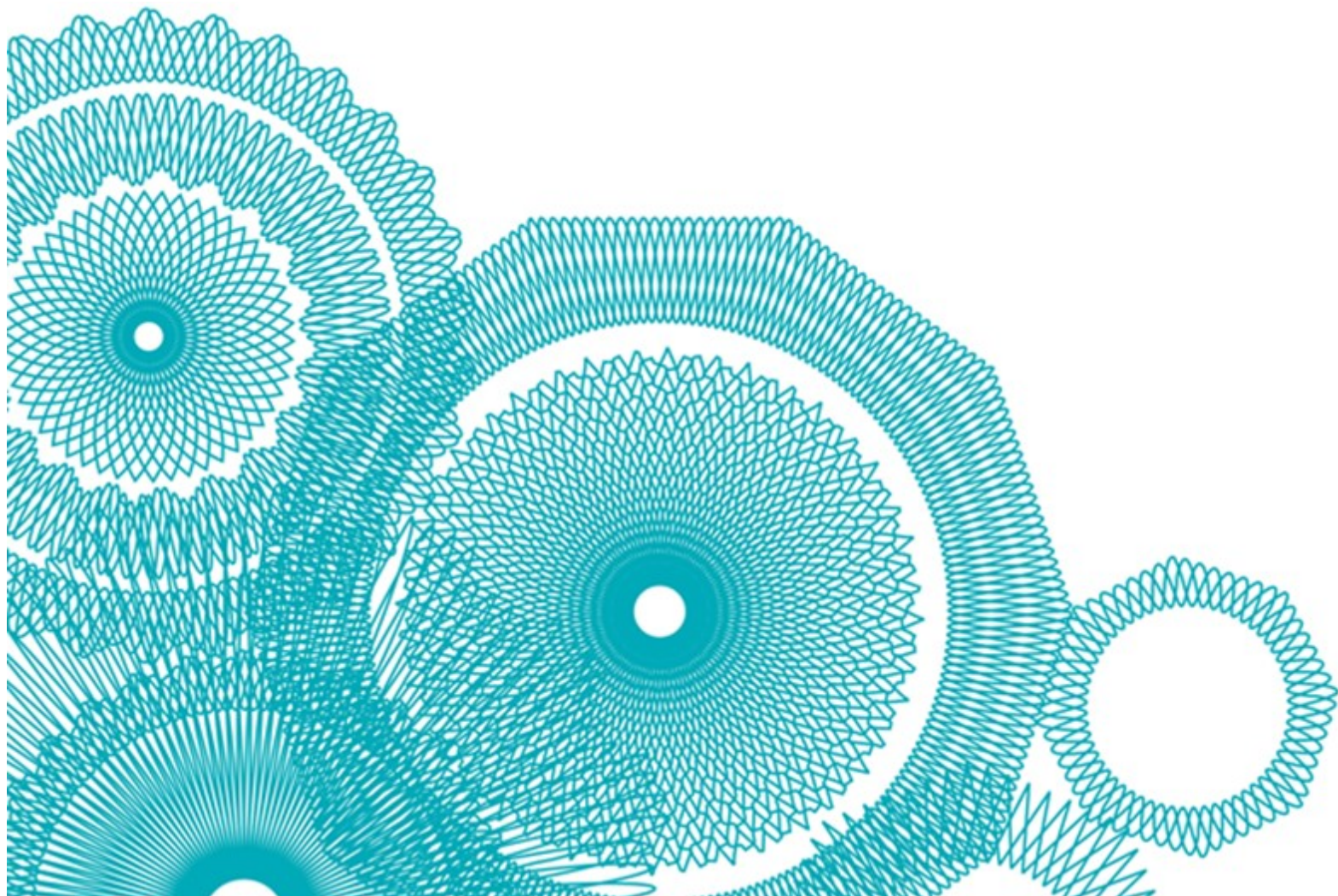

Høringsnotat – Forslag til ny forskrift om Barnesakkyndig kommisjon

Sendt på høring: 08.04.2022
Høringsfrist: 25.05.2022

Forslag til ny forskrift om Barnesakkyndig kommisjon

Innhold

Forslag til ny forskrift om Barnesakkyndig kommisjon.....	2
1 Innledning.....	3
1.1 Bakgrunn.....	3
1.2 Forskriftshjemmel.....	3
2 Kommisjonens sammensetning.....	4
2.1 Gjeldende rett og praksis.....	4
2.2 Departementets vurderinger og forslag	4
3 Medlemmenes kvalifikasjoner.....	5
3.1 Gjeldende rett og praksis.....	5
3.2 Departementets vurderinger og forslag	5
4 Kommisjonens oppgaver	6
4.1 Gjeldende rett og praksis.....	6
4.2 Departementets vurderinger og forslag	6
5 Kommisjonens saksbehandling	8
5.1 Gjeldende rett og praksis.....	8
5.2 Departementets vurderinger og forslag	9
6 Kommisjonens leder.....	12
6.1 Gjeldende rett og praksis.....	12
6.2 Departementets vurderinger og forslag	12
7 Kommisjonens sekretariat	13
7.1 Gjeldende rett og praksis.....	13
7.2 Departementets vurderinger og forslag	13
8 Forholdet til personopplysningsloven.....	14
9 Ikrafttredelse	14
10 Økonomiske og administrative konsekvenser	15
Forslag til ny forskrift om Barnesakkyndig kommisjon.....	16

1 Innledning

Barne- og familiedepartementet sender med dette på høring forslag til ny forskrift om Barnesakkyndig kommisjon. Gjeldende forskrift om Barnesakkyndig kommisjon av 24. september 2009 nr. 1210 foreslås opphevet.

Barnesakkyndig kommisjon ble etablert i 2010 for å sikre god faglig standard på rapporter fra sakkyndige i barnevernssaker. Den sakkyndige skal gi oppdragsgiver og parter et faglig perspektiv, og dermed bidra til at saken blir tilstrekkelig opplyst for de vurderinger og beslutninger som skal gjøres angående barnet. Den sakkyndiges utredning sammenfattes i en rapport, som kommisjonen skal vurdere. Departementet fastsetter antall medlemmer og oppnevner en leder for kommisjonen. Høy barnefaglig kompetanse og med bakgrunn som psykologspesialist eller psykiater. Statens sivilrettsforvaltning utøver sekretariatsfunksjonen for Barnesakkyndig kommisjon.

I forskriften er det gitt regler om kommisjonens oppgaver, organisasjon og saksbehandling. Forskriften er fastsatt av Barne- og likestillingsdepartementet (i dag Barne- og familiedepartementet).

1.1 Bakgrunn

I juni 2021 vedtok Stortinget at Barnesakkyndig kommisjons mandat skal utvides til også å omfatte sakkyndigrapporter i foreldretvistsaker, jf. lov 11. juni 2021 nr. 60 om endringer i barnelova (Barnesakkyndig kommisjon i foreldretvistsaker). Departementet tar sikte på at lovendringen trer i kraft fra sommeren 2022. Som følge av dette, er det behov for endringer i forskriften om Barnesakkyndig kommisjon. Endringene er såpass omfattende, at departementet foreslår en ny forskrift om Barnesakkyndig kommisjon til erstatning for gjeldende forskrift av 24. september 2009 nr. 1210. I høringsnotatet er det presentert endringer sammenlignet med gjeldende forskrift, og endringsforslag i selve forskriftsbestemmelsene er kursivert.

Departementet har gitt retningslinjer om kommisjonens arbeidsoppgaver og saksbehandlingsregler (heretter kalt «saksbehandlingsrutinene»)¹. Departementet mener det er behov for en regulering som er mer forpliktende enn retningslinjer, og foreslår derfor at deler av kommisjonens retningslinjer inntas i forskriften.

1.2 Forskriftshjemmel

Dagens forskrift er hjemlet i barnevernloven § 2-5.² Ved lov 11. juni 2021 nr. 60, ble det vedtatt en ny § 61 c i barneloven om Barnesakkunnig kommisjon. I bestemmelsens fjerde ledd står det: "Departementet nemner opp medlemmene i kommisjonen og kan gje forskrift om korleis kommisjonen skal vere organisert, kva oppgåver han skal ha, og korleis han skal handsame sakene." Denne bestemmelsen trådte i kraft 11. juni 2021, og gir dermed departementet myndighet til å gi forskrift om Barnesakkyndig kommisjon også med hjemmel i

¹ Barnesakkyndig kommisjon, Arbeidsoppgaver og saksbehandlingsregler (saksbehandlingsrutinene) 17.12.2009 (revidert 2016).

² Bestemmelsen er videreført i ny barnevernslov jf. barnevernsloven § 12-8 fjerde ledd. Departementet tar sikte på at ny barnevernslov trer i kraft fra 1. januar 2023.

barneloven § 61 c. Ny forskrift om Barnesakkyndig kommisjon hjemles derfor både i barnevernloven og i barneloven.

2 Kommisjonens sammensetning

2.1 Gjeldende rett og praksis

Dagens forskriftsbestemmelse viser til at medlemmene av Barnesakkyndig kommisjon oppnevnes av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet for inntil fire år av gangen. Departementet fastsetter antall medlemmer og oppnevner en leder for kommisjonen. Høy barnefaglig kompetanse skal vektlegges ved oppnevningen. Nåværende kommisjon er oppnevnt for perioden 1. september 2020 til 31. august 2024.

2.2 Departementets vurderinger og forslag

Medlemmene i Barnesakkyndig kommisjon oppnevnes av Barne- og familiedepartementet. Departementet foreslår at dette i forskriften bare omtales som "departementet". Dette gjør at det blir mindre behov for korrigeringer ved endring av departementsnavn.

Departementet foreslår at krav til medlemmenes kvalifikasjoner fastsettes i en egen § 2, og at dette tas ut av bestemmelsen om kommisjonens sammensetning. Kommisjonsleder, herunder også krav til leders kvalifikasjoner, blir omtalt i § 5.

Departementet foreslår å ta inn i paragrafen om kommisjonens sammensetning en ny bestemmelse om at departementet kan beslutte at kommisjonen deles inn i faggrupper, og at hver faggruppe kan ha en gruppeleder. Dette innebærer imidlertid ikke at det er et krav om inndeling i faggrupper eller utpeking av gruppeleder, men en mulighet for dette ved behov. Behovet for å etablere faggrupper blir aktualisert av at mandatet utvides til også å omfatte foreldretvistsaker. Det kan være hensiktsmessig om kommisjonen deles inn i en faggruppe for barnevernssaker og en faggruppe for foreldretvistsaker. Til sammenligning er Den rettsmedisinske kommisjon inndelt i fire faggrupper.³

Departementet foreslår en ny bestemmelse om at departementet oppnevner en stedfortreder for leder blant kommisjonsmedlemmene.

Se nærmere om arbeidsfordeling mellom kommisjonens leder og gruppeleder under punktet om kommisjonens saksbehandling.

Forslag til forskriftsbestemmelse:

§ 1 Kommisjonens sammensetning

Medlemmene av Barnesakkyndig kommisjon oppnevnes av *departementet* for inntil fire år av gangen. *Departementet* fastsetter antall medlemmer og oppnevner en leder for kommisjonen.

Departementet kan beslutte at kommisjonen skal inndeles i faggrupper og at hver faggruppe kan ha en gruppeleder.

Departementet oppnevner en stedfortreder for leder blant kommisjonsmedlemmene.

³ Gruppe for rettspatologi og klinisk rettsmedisin, Gruppe for toksikologi, Gruppe for genetikk og Gruppe for psykiatri

3 Medlemmenes kvalifikasjoner

3.1 Gjeldende rett og praksis

Dagens forskrift § 1 viser til at høy barnefaglig kompetanse skal vektlegges ved oppnevningen. Det er utover dette ikke stilt spesifikke kompetansekrav til medlemmene, verken i lov eller forskrift. Krav til medlemmenes kvalifikasjoner er gitt i saksbehandlingsrutinene. Der fremgår av disse at kommisjonen settes sammen av personer med høy akademisk og barnefaglig kompetanse, herunder erfaring fra sakkyndig arbeid i barnevernssaker, og som er personlig egnet. Videre fremgår det at kommisjonsmedlemmene skal ha kompetanse og innsikt til å foreta en kvalitetskontroll av sakkyndige rapporter. Kommisjonen som helhet skal ha kompetanse og innsikt i situasjonen til barn og familier i Norge, uavhengig av bakgrunn og tilknytning. Dette forutsetter at kommisjonen har minoritetskunnskap, inkludert kompetanse om samiske og nasjonale minoriteters barn og familier. Det fremgår videre at kommisjonsmedlemmene er primært utdannet som psykologspesialister eller psykiatere med relevante spesialiseringer, men også andre yrkesgrupper med utdanning på hovedfagsnivå/mastergrad kan unntaksvis og ut fra en individuell vurdering oppnevnes som kommisjonsmedlemmer.

Kommisjonsmedlemmene oppnevnes fra hele landet og det skal være kjønnsbalanse i kommisjonen. Kommisjonsmedlemmene har oppgaven som bierverv.

Barnesakkyndig kommisjon består i dag hovedsakelig av psykologspesialister og i tillegg et par psykiatere.

3.2 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår en egen forskriftsbestemmelse om krav til medlemmenes kvalifikasjoner. Normalt vil sakkyndigrapporter som brukes i barneverns- og foreldretvistsaker være rapporter utarbeidet av psykologer eller psykiatere. Disse vil ofte ha barnefaglig spesialisering. Ofte vil rapportene handle om relasjoner, foreldrefunksjoner og omsorgsevner, men de kan også handle om foreldrenes psykiske helse, rusmisbruk eller voldsrisiko. Variasjonen av typer rapporter tilsier at det også kan være behov for annen kompetanse i kommisjonen enn den rent "barnefaglige", som heller ikke er et helt presist begrep. Det kan eksempelvis gjelde behov for kompetanse innen allmenn psykiatri eller nevropsykologi. Departementet foreslår derfor en mer generell formulering om at medlemmene skal ha "relevant faglig kompetanse innenfor kommisjonens ansvarsområder", som vil være mer dekkende for kompetansebehovet.

Videre foreslås det at det ved oppnevning skal ses hen til kommisjonens samlede kompetanse. Dette for å sikre at kommisjonen som sådan er rustet for å ivareta et bredt spekter av sakkyndigrapporter i barneverns- og foreldretvistsaker. Departementet foreslår å formulere dette slik at det ved oppnevning skal legges vekt på at kommisjonen samlet sett har bred klinisk, vitenskapelig og sakkyndig erfaring.

Forslag til forskriftsbestemmelse:

§ 2 Medlemmenes kvalifikasjoner

Kommisjonens medlemmer skal ha relevant faglig kompetanse innenfor kommisjonens ansvarsområder. Ved oppnevning skal det legges vekt på at kommisjonen samlet sett har bred klinisk, vitenskapelig og sakkyndig erfaring.

4 Kommisjonens oppgaver

4.1 Gjeldende rett og praksis

Det fremgår av dagens § 2 hva som er kommisjonens oppgaver, nemlig å gjennomgå innsendte sakkyndige rapporter avgitt til barneverntjeneste, fylkesnemnd eller domstol. Også rapporter avgitt av sakkyndige engasjert av private parter skal gjennomgås.

Når det gjelder hvordan kommisjonen skal utføre sine oppgaver, vises det til at kommisjonen skal nytte retningslinjer for sakkyndig arbeid som underlag for sin vurdering.⁴ Kommisjonen underretter oppdragsgiver og den som har avgitt rapporten om sin vurdering. Kommisjonen kan også pålegge de sakkyndige å avgi en tilleggsrapport innen en gitt frist.

I tillegg fastsettes det at kommisjonen og sekretariatet kan tillegges andre tilgrensede oppgaver. Og at kommisjonen skal gi departementet en årlig beretning om sin virksomhet.

I bestemmelsen henvises det også til forskrift 18. desember 2008 nr. 1486 om krav til helsepersonells attester, erklæringer o.l., og at den gjelder så langt den passer for sakkyndige som ikke er helsepersonell.

4.2 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår kun noen mindre språklige endringer i omtalen av hvilke rapporter Barnesakkyndig kommisjon skal vurdere. Rapporter innhentet av barnevernstjenesten, den private part, fylkesnemnd eller domstol skal vurderes av Barnesakkyndig kommisjon. Det riktige er å si at kommisjonen skal "gjennomgå og vurdere" disse rapportene, ikke bare "gjennomgå" slik det står i dagens bestemmelse. Innholdsmessig er bestemmelsen den samme som etter dagens forskrift, slik det også er formulert i saksbehandlingsrutinene.

Barnesakkyndig kommisjon skal som før vurdere rapportene uavhengig av saksforholdets tema og alvorlighetsgrad. Videre skal Barnesakkyndig kommisjon vurdere rapporten uavhengig av om den brukes under saksforberedelsen i domstolen, i forbindelse med et rettsforlik eller under hovedforhandling. Kommisjonen skal også vurdere tilleggsrapporter som retten eller fylkesnemnda har bedt den sakkyndige om å utarbeide i medhold av hhv. tvisteloven § 25-5 første ledd eller barnevernloven § 7-17 bokstav d.⁵

Departementet foreslår en ny presisering som negativt avgrenser kommisjonens oppgaver. Det gjelder for rapporter utarbeidet av personer ansatt i stillinger hvor det offentlige på annet vis fører kontroll. Det kan for eksempel dreie seg om rapporter fra ansatte ved

⁴ Veiledende retningslinjer for sakkyndig arbeid i barnevernssaker for barneverntjenesten, fylkesnemnda og domstolen Q-1158 B. Retningslinjene er under revisjon.

⁵ Bestemmelsen er videreført i ny barnevernslø § 14-18 bokstav d.

barnevernstjenesten, utredninger i sentre for foreldre og barn, pedagogisk-psykologisk tjeneste eller helseinstitusjoner.⁶ Kommisjonen skal heller ikke gjennomgå og vurdere notater som utarbeides i forbindelse med samtaleprosess i fylkesnemnda.

Barnesakkyndig kommisjon melder om at det hvert år sendes inn saker som ikke faller inn under kommisjonens ansvarsområde, og som derfor avvises. Det gjelder rapporter etter annen lovgivning, rapporter i etterkant av veiledningsoppdrag eller kliniske undersøkelser.

Utover dette er det ingen avgrensning når det gjelder hvilke tema eller problemstillinger rapporten kan gjelde. Rapporten kan dreie seg om temaer som psykisk eller sosial fungering, medisinske forhold, omsorgsevne, relasjoner, foreldrefunksjoner, rusmisbruk, voldsrisiko mv. Og gjenstand for utredningen kan være både barnet og/eller foreldrene.

Departementet foreslår også å ta inn et nytt punkt om kommisjonens kjerneoppgave i bestemmelsen. Kjerneoppgaven er å vurdere om den sakkyndiges faglige vurderinger og konklusjoner samsvarer med de presenterte premisser og faktum. Kommisjonen skal også vurdere om mandatet er besvart.

Videre foreslås det en omformulering når det gjelder forholdet til forskrift om krav til helsepersonells attester mv. Dette regelverket gjelder for sakkyndige som er helsepersonell. Forskriften har som siktemål blant annet å bidra til åpenhet rundt sakkyndiges arbeidsforhold og mulige bindinger til parter og avgjørelsesorganer. Forskriften skal bidra til at helsepersonells attester, erklæringer og lignende utformes på en måte som gir høy kvalitet og legitimitet.

At omtalen endres innebærer ikke endring i gjeldende rett. Endringen foreslås for å tydeliggjøre at den relevante sammenhengen her er at kommisjonen skal vurdere om den sakkyndige rapporten tilfredsstillende kravene for attester o.l. fra helsepersonell, jf. helsepersonelloven § 15 og forskrift om krav til helsepersonells attester, erklæringer o.l. samt veiledere på området. Det innebærer blant annet at den som utsteder en attest skal være varsom, nøyaktig og objektiv, jf. helsepersonelloven § 15. Og det er i forskriften visse innholdsmessige krav til selve rapporten. Det gjelder blant annet opplysninger om relasjon til pasienten, beskrivelser av rammene for undersøkelser og beskrivelser av dokumentasjon som ligger til grunn for rapporten.

Bestemmelsen om forskrift 18. desember 2008 nr. 1486 om krav til helsepersonells attester, erklæringer o.l., og at den gjelder så langt den passer for sakkyndige som ikke er helsepersonell, foreslås videreført for sakkyndige engasjert eller oppnevnt etter barnevernloven. En slik bestemmelse innføres ikke for saker etter barneloven, men vil i stedet vurderes tatt inn i forskrift om krav til sakkyndiges mandater og rapporter, når dette blir aktuelt.⁷ Domstolen kan også i mandatet til den sakkyndige ta inn et krav om at forskriften om krav til helsepersonells attester mv. gjelder tilsvarende.

⁶ Når det gjelder utredninger i sentre for foreldre og barn vises det til Prop. 133 L (2020-2021) kap. 18.6.4.3.

⁷ Departementet kan med hjemmel i barneloven § 61 b gi slike forskrifter.

Forslag til forskriftsbestemmelse:

§ 3 Kommisjonens oppgaver

Barnesakkyndig kommisjon skal gjennomgå og *vurdere* sakkyndige rapporter *innhentet av barnevernstjeneste, den private part, fylkesnemnd eller domstol. Kommisjonen skal ikke vurdere rapporter utarbeidet av personer ansatt i stillinger hvor det offentlige på annet vis fører kontroll.*

Kommisjonen skal vurdere om den sakkyndiges faglige vurderinger og konklusjoner samsvarer med de presenterte premisser og faktum, og om mandatet er besvart. Videre skal kommisjonen ved sin vurdering se hen til kravene i lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. § 15, forskrift 18. desember 2008 nr. 1486 om krav til helsepersonells attester, erklæringer o.l. samt veiledere på området. Forskrift 18. desember 2008 nr. 1486 om krav til helsepersonells attester, erklæringer o.l., fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet med hjemmel i lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. § 15 fjerde ledd gjelder for barnevernssakene, så langt den passer for sakkyndige som ikke er helsepersonell.

Kommisjonen og sekretariatet kan tillegges andre tilgrensede oppgaver.

Kommisjonen skal gi departementet en årlig beretning om sin virksomhet.

5 Kommisjonens saksbehandling

5.1 Gjeldende rett og praksis

Barnesakkyndig kommisjon har behandlet om lag 650 rapporter årlig de siste tre årene. Det har vært en jevn nedgang i antall innkomne rapporter de siste årene.

Kommisjonens saksbehandling er i dag hjemlet i forskriften § 4. Det fremgår der at kommisjonen uten opphold skal behandle de sakene som sendes inn.

Forskriften fastsetter videre at hver sak skal behandles av minst to medlemmer.

Kommisjonens leder bestemmer hvilke medlemmer som skal behandle den enkelte sak, og hvilken tidsfrist saken skal behandles innenfor. Dette utdypes nærmere i saksbehandlingsrutinene, der det angis frister for antall virkedager for de ulike saksbehandlingstrinnene. Det kan også gis prioritet for hastesaker.

Kommisjonens leder kan også bestemme at en sak skal behandles i felles møte. Det kan for eksempel være aktuelt i saker av prinsipiell karakter eller spesielt vanskelige saker.

Det følger av saksbehandlingsrutinene punkt 4.1 at for å sikre uavhengige vurderinger skal navnet på den sakkyndige som har skrevet rapporten være ukjent for kommisjonsmedlemmene som vurderer rapporten. Derfor skal sekretariatet for Barnesakkyndig kommisjon anonymisere den sakkyndiges navn før utsendelse til kommisjonens medlemmer. I årsrapporten for 2021 skriver Barnesakkyndig kommisjon at denne praksisen krever mange tilpasninger. Videre fremgår det av saksbehandlingsrutinene at kommisjonsmedlemmene ikke skal ha kontakt med hverandre ved sin vurdering av rapporten, og kommunikasjon kan kun opprettes via kommisjonsleder.

Kommisjonens vurdering av de innsendte rapporter og eventuelle dissenser, skal utformes skriftlig. Det er kommisjonsleder som har ansvar for å sammenstille medlemmenes vurderinger, som samlet utgjør Barnesakkyndig kommisjons vurdering.

En behandlet rapport sendes tilbake til oppdragsgiver og den sakkyndige med en av følgende merknader:

- Ingen vesentlig bemerkning
- Bemerkning
- Betydelige mangler

Før 1. januar 2022 var det også mulig å gi merknad om «formelle bemerkninger», «anbefalt tilleggsrapport» og «dissens». Til tross for en viss variasjon har antallet rapporter der det ikke er gitt vesentlige bemerkninger eller bare formelle bemerkninger ligget forholdsvis stabilt på ca. 70 prosent.⁸

5.2 Departementets vurderinger og forslag

Det er viktig at Barnesakkyndig kommisjon ikke blir et forsinkende ledd ved behandling av foreldretvister i domstolene. I dagens forskrift er fristen relativ ved at det står "uten opphold". I saksbehandlingsrutinene er det redegjort for en tidsbruk ved de ulike saksbehandlingstrinnene som tilsvarer om lag 8 virkedager. I tildelingsbrevet for 2022 til Statens sivilrettsforvaltning står det at Barnesakkyndig kommisjon skal rapportere på andelen rapporter i barnevernssaker som blir behandlet innen fristen på 12 dager.

Fristen ble i 2021 overholdt i 97 prosent av sakene. I 39 prosent av sakene var saksbehandlingstiden 4-6 dager, og i 34 prosent av sakene var saksbehandlingstiden 7-9 dager. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var 5 dager. Dette er beregnet fra rapporten ble registrert i Barnesakkyndig kommisjon til dato for utsending av svarbrevet.⁹

Departementet foreslår å videreføre at sakene skal behandles "uten opphold", men med et nytt tillegg om at det skal skje senest innen 12 dager.

En sakkyndig rapport skal som tidligere gjennomgås og vurderes av to medlemmer. Departementet foreslår å ta inn en bestemmelse i forskriften om at de skal vurdere rapporten uavhengig av hverandre. Dette følger i dag av saksbehandlingsrutinene.

Departementet opphevet i februar 2022 praksisen med at navnet på den sakkyndige skal være ukjent for kommisjonsmedlemmene. Departementet mener at alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper om saksbehandling, herunder habilitetsregler, er tilstrekkelig for å ivareta tilliten til at kommisjonens saksbehandling er uhildet.

Som følge av at det foreslås å kunne ha gruppeledere, vil det være hensiktsmessig om disse eventuelt kan bestemme hvilke medlemmer som skal behandle den enkelte sak, og innenfor

⁸ Barnesakkyndig kommisjons årsrapport 2021

⁹ Ibid.

hvilken frist. Fordeling av arbeidsoppgaver mellom kommisjonens leder og gruppeledere kan ellers avklares nærmere mellom disse, der kommisjonens leder har myndighet til å avgjøre fordelingen.

Departementet vurderer om det skal tas inn en ny bestemmelse om at kommisjonsleder ved særlige behov kan tilkalle fagkyndige utenfor kommisjonen til å ta del i behandlingen av en sak. Tilsvarende bestemmelse følger av forskrift om Den rettsmedisinske kommisjon § 1. Det er et spørsmål om det er tilsvarende behov for dette i Barnesakkyndig kommisjon. Alternativet vil være at Barnesakkyndig kommisjon innhenter rådgivning fra noen med den nødvendige ekspertise, men uten at vedkommende «tar del i» saksbehandlingen. Terskelen for at kommisjonen innhenter en fagkyndig utenfor kommisjonen til å ta del i saksbehandlingen, skal være høy, og det er tatt inn som vilkår at dette gjelder ved «særlige behov». Dette kan for eksempel være aktuelt dersom saken reiser særlige fagspørsmål som kommisjonen helt mangler kompetanse på, eller dersom aktuelle medlemmer med den nødvendige kompetansen i kommisjonen er inhabile i en sak. Det forutsettes at kommisjonen organiserer seg slik at behovet for å innhente ekstern kompetanse minimaliseres. Eventuelle tilkalt fagkyndige utenfor kommisjonen må vurdere sin habilitet, og de vil ha taushetsplikt om opplysninger de mottar i saken. Departementet vil vurdere å be Barnesakkyndig kommisjon om å utarbeide standardkontrakter for denne type oppdrag. Departementet ber om høringsinstansenes synspunkt på dette forslaget.

Departementet foreslår å ta inn i bestemmelsen et nytt punkt om at ved dissenser skal kommisjonsleder tiltre i saksbehandlingen. Dette vil gi en bedre løsning. Det vil kunne være lettere for oppdragsgiver og beslutningstaker å forholde seg til et flertall og et mindretall i kommisjonen, enn en dissens mellom to medlemmer.

Kommisjonens vurdering gis skriftlig i form av en bemerkning. Kommisjonens bemerkninger er inndelt i tre kategorier: «Ingen vesentlig bemerkning», «Bemerkning» eller «Betydelige mangler». Kommisjonen gir vanligvis en av disse bemerkningene, men kan også gi andre typer bemerkninger ved behov. Tidligere har dette fulgt av saksbehandlingsrutinene, og det har frem til 1. januar 2022 også vært mulig å gi bemerkninger av typen «formelle bemerkninger», «anbefalt tilleggsrapport» og «dissens». At typen bemerkninger tas inn i forskriften vil kunne bidra til åpenhet og forutsigbarhet rundt kommisjonens tilbakemeldinger. Ved å presisere at dette er bemerkninger som «vanligvis» gis, er det fortsatt et visst handlingsrom for kommisjonen til å gi andre typer bemerkninger.

Departementet foreslår å endre forskriften når det gjelder muligheten for Barnesakkyndig kommisjon til å pålegge den sakkyndige å avgi en tilleggsrapport. Barnesakkyndig kommisjon praktiserer i dag dette som at de kan "anbefale" en slik tilleggsrapport. For Den rettsmedisinske kommisjon lyder den tilsvarende bestemmelsen: "Kommisjonen kan anmode sakkyndige om å gi en skriftlig tilleggserklæring innen en passende frist". Retten kan derimot "bestemme at den sakkyndige skal avgi en tilleggserklæring", jf. tvisteloven § 25-5. Dette gjelder tilsvarende for fylkesnemnda, jf. barnevernloven § 7-17 bokstav d.¹⁰

¹⁰ Bestemmelsen er videreført i ny barnevernlov § 14-18 bokstav d.

Departementet mener det ikke er riktig at Barnesakkyndig kommisjon skal kunne gi den sakkyndige pålegg om en tilleggsrapport, da det griper inn i oppdragsgivers rolle og ansvar. Kommisjonens rolle er å vurdere den sakkyndige rapporten. Dersom oppdragsgiver på bakgrunn av kommisjonens vurdering mener en tilleggsrapport er nødvendig for sakens opplysning, kan oppdragsgiver be den sakkyndige om det, jf. tvisteloven § 25-5 og barnevernloven § 7-17.¹¹ Oppdragsgiver kan alternativt be den sakkyndige om å utdype tilleggspunkter på annen måte, for eksempel muntlig ved behandlingen i fylkesnemnd eller domstol.

Kommisjonen skal underrette oppdragsgiver og den sakkyndige om sin vurdering. I foreldretvistsaker er det regulert i barneloven § 61 c at «kommisjonen skal sende si vurdering til retten og den sakkunnige.» Det er med andre ord slik at i foreldretvistsaker der den private part er oppdragsgiver, skal kommisjonen bare forholde seg til den sakkyndige, og ikke sende sin vurdering til den private parten. Den sakkyndige har ansvar for å underrette den private parten om kommisjonens vurdering. Dette gjelder selv om det er den private part som har ansvar for å sende inn den sakkyndige rapporten for vurdering.

Forslag til forskriftsbestemmelse:

§ 4 Kommisjonens saksbehandling

Kommisjonen skal uten opphold behandle de sakene som sendes inn *og senest innen 12 dager*.

Hver sak skal behandles av minst to medlemmer, *som skal vurdere rapporten uavhengig av hverandre*. Kommisjonens leder, *eller den som kommisjonsleder utpeker*, bestemmer hvilke medlemmer som skal behandle den enkelte sak og hvilken tidsfrist saken skal behandles innenfor. [*Ved særlige behov kan kommisjonsleder tilkalle fagkyndige utenfor kommisjonen til å ta del i behandlingen av en sak.*] Kommisjonens leder kan også bestemme at en sak skal behandles i felles møte.

Kommisjonens vurdering av de innsendte rapporter og eventuelle dissenser skal utformes skriftlig. *Ved dissenser skal kommisjonsleder tiltre i saksbehandlingen.*

Kommisjonen gir vanligvis en av følgende bemerkninger:

- *Ingen vesentlig bemerkning*
- *Bemerkning*
- *Betydelige mangler*

Kommisjonen kan også *anbefale* de sakkyndige å avggi en tilleggsrapport innen en gitt frist.

Kommisjonen underretter oppdragsgiver og den som har avgitt rapporten om sin vurdering. *I saker etter barneloven § 61 c der oppdragsgiver er privat part, underretter kommisjonen bare den sakkyndige om sin vurdering.* Kommisjonens vurdering legges ved de sakkyndige rapporter i saken.

¹¹ Bestemmelsen er videreført i ny barnevernslov § 14-18.

6 Kommisjonens leder

6.1 Gjeldende rett og praksis

Det følger av dagens forskrift § 1 at departementet oppnevner en leder for kommisjonen. I saksbehandlingsrutinene står det under punkt 3 nærmere om hva som er kommisjonsleders oppgaver.

6.2 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår en ny bestemmelse om kommisjonens leder. I saksbehandlingsrutinene står det i dag følgende om leders oppgaver:

Kommisjonsleder skal bidra til at kommisjonsmedlemmene har en tilnærmet lik praksis og konsensus i sentrale spørsmål. Kommisjonsleder bør påse at antall timer kommisjonsmedlemmene bruker på sakkyndige rapporter holdes på et nøkternt nivå. Kommisjonsleder har myndighet til å beslutte at kommisjonsmedlemmene skal tre sammen, for eksempel i saker som er av prinsipiell karakter. De sakkyndiges rapporter med skriftlig vurdering av kommisjonsleder arkiveres. Det er kommisjonsleders oppgave å ivareta kommisjonens informasjonsoppgaver og videreformidle aktuelle og prinsipielle problemstillinger til departementet og eventuelt andre aktuelle aktører.

Kommisjonsleder skal sørge for at virksomheten dokumenteres og registreres, bl.a. for å gjøre de sakkyndige rapportene og kommisjonens vurderinger tilgjengelig for forskning. Kommisjonsleder utarbeider rutiner for å håndtere sakkyndige som får tilbakevendende kritikk.

Kommisjonsleder skal inngi årlige beretninger til oppdragsdepartement/bevilgende myndighet om kommisjonens virksomhet. Denne beretningen må blant annet inneholde en oversikt over antall saker kommisjonen har fått seg forelagt, og det må redegjøres for saksbehandlingstiden i kommisjonen. Kommisjonsleder skal underveis informere departementet om erfaringer som f.eks. krever forbedringstiltak. Dette bl.a. fordi kommisjonens arbeid ikke må bli en forsinkende faktor i de sakene som berøres.

Kommisjonsleder har ansvar for å holde årlig samling for kommisjonens medlemmer, og vurdere om det er behov for kurs.

Ved kommisjonsleders fravær (ferier, sykdom) er et fast kommisjonsmedlem stedfortreder.

Departementet mener at hovedpunkter herfra bør fastsettes i forskriften om Barnesakkyndig kommisjon, om enn noe omformulert. Bestemmelsen må leses i sammenheng med bestemmelsen om kommisjonens oppgaver, siden enkelte av leders oppgaver fremkommer der. Bestemmelsen må også leses i sammenheng med bestemmelsen om sekretariatet, siden det for enkelte oppgaver er samarbeid mellom leder og sekretariatet.

Forslag til forskriftsbestemmelse

§ 5. Kommisjonens leder

Kommisjonens leder skal tilfredsstillende de samme kvalifikasjonskrav som medlemmene, jf. § 2.

Kommisjonens leder skal, foruten de oppgaver nevnt i § 4, påse at kommisjonen behandler saker innen angitte frister. Leder skal bidra til at kommisjonsmedlemmene har tilnærmet lik praksis i sentrale spørsmål. Kommisjonsleder skal videre påse at virksomheten registreres og dokumenteres, herunder at rapportene og kommisjonens vurderinger er tilgjengelig for forskning.

Kommisjonsleder, eller den kommisjonsleder utpeker, er ansvarlig for utformingen av kommisjonens vurdering. Kommisjonsleder er videre ansvarlig for å videreformidle prinsipielle problemstillinger til departementet og andre relevante aktører. Kommisjonsleder har også ansvar for å avgi en årlig beretning til departementet om virksomheten.

Kommisjonsleder innkaller kommisjonsmedlemmene til årlige samlinger.

Ved kommisjonsleders fravær er et fast kommisjonsmedlem stedfortreder.

7 Kommisjonens sekretariat

7.1 Gjeldende rett og praksis

Det følger av dagens forskrift § 3 at kommisjonen skal ha et sekretariat. I saksbehandlingsrutinene står det under punkt 3 nærmere om hva sekretariatet skal gjøre.

7.2 Departementets vurderinger og forslag

Det er Statens sivilrettsforvaltning (SRF) som utøver sekretariatsfunksjonen for Barnesakkyndig kommisjon. SRF utøver også sekretariatsfunksjonen for blant annet Den rettsmedisinske kommisjon. I forskrift om Den rettsmedisinske kommisjon står det mer detaljert om sekretariatet, blant annet hvem som ansetter, krav til leder, og hvilke oppgaver sekretariatet skal utføre for kommisjonen. Barne- og familiedepartementet mener det er hensiktsmessig at også forskrift om Barnesakkyndig kommisjon gir tilsvarende bestemmelser.

I saksbehandlingsrutinene står det i dag at sekretariatet skal legge til rette for en god kommunikasjon og saksflyt mellom sekretariatet og kommisjonsmedlemmene. Sekretariatet besørger at sakkyndige rapporter sendes til kommisjonens medlemmer og underretter oppdragsgiver og den sakkyndige om kommisjonens vurderinger. Sekretariatet skal innkalle til møter og bistå kommisjonsleder og medlemmene med ulike kontorfaglige oppgaver.

Departementet foreslår at forskriften om Barnesakkyndig kommisjon også bør nevne noen av sekretariatets viktigste oppgaver.

Forslag til forskriftsbestemmelse:

§ 6 Kommisjonens sekretariat

Statens sivilrettsforvaltning utøver sekretariatsfunksjonen for Barnesakkyndig kommisjon. Sekretariatet skal ha en leder.

Sekretariatet skal gi juridisk og kontorfaglig bistand til kommisjonen og kommisjonens leder jf. § 5, herunder registrere og fordele saker til kommisjonens medlemmer, føre arkiv, utarbeide statistikk og utkast til årsmelding, bistå ved arrangementer mv.

8 Forholdet til personopplysningsloven

Når det gjelder foreldretvistsaker vises til barneloven § 61 d som regulerer bruken av personopplysninger. Personopplysningsloven gjelder for Barnesakkyndig kommisjon. Dette innebærer at unntaket i personopplysningsloven § 2 andre ledd bokstav b ikke kommer til anvendelse for Barnesakkyndig kommisjon. Når det gjelder sakkyndigrapportene kan de videreformidles til bruk i forskning når det er i samsvar med taushetsplikten og personvernforordningen, jf. artikkel 6, 9 og 10, jf. 89. Se merknaden til § 61 d i Prop. 114 L (2020-2021).

Det rettslige grunnlaget for å behandle personopplysninger i barnevernssaker følger i dag av barnevernloven § 6-7 c). Også ny barnevernslov inneholder en egen bestemmelse om dette, jf. barnevernsloven § 13-6. Det fremgår av bestemmelsens første ledd at de organer som utfører oppgaver etter barnevernsloven kan behandle personopplysninger når dette er nødvendig for «å utøve myndighet» eller «utføre andre oppgaver etter loven». Adgangen til å behandle opplysninger omfatter også personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 («særlige kategorier opplysninger») og artikkel 10 (opplysninger om straffbare forhold).

Barnesakkyndig kommisjon er blant de organene som utfører oppgaver etter barnevernsloven, jf. § 12-8 i ny barnevernslov. Det fremgår av første ledd at kommisjonen har ansvar for å kvalitetsvurdere de sakkyndiges rapporter i barnevernssaker. Det er presisert i andre ledd at ansvaret omfatter vurdering av sakkyndigrapporter som er avgitt til barnevernstjenesten, barneverns- og helsenemnda og til domstolen, samt rapporter fra sakkyndige som private parter har engasjert. Barnesakkyndig kommisjon kan behandle alle opplysninger som er nødvendige for å utføre kommisjonens oppgaver i barnevernssaker.

For mer opplysninger om innholdet i bestemmelsen, se merknaden til § 13-6 i Prop. 133 L (2020-2021).¹²

9 Ikrafttredelse

Departementet tar sikte på at utvidelsen av Barnesakkyndig kommisjon skal tre i kraft fra 15. august 2022. Før det skjer, må departementet oppnevne nye medlemmer til kommisjonen og gi forskrift om hvordan kommisjonen skal være organisert, hvilke oppgaver den skal ha, og hvordan den skal behandle saker.

At departementet oppnevner medlemmer til kommisjonen og kan gi forskrift, følger av barneloven § 61 c fjerde ledd. Denne bestemmelsen har allerede trådt i kraft.

Departementet tar sikte på at den nye forskriften skal gjelde fra samme tidspunkt som utvidelsen av Barnesakkyndig kommisjon trer i kraft, det vil si 15. august 2022. Fra samme

¹² Prop. 133 L (2020-2021) kap. 19.2.

tidspunkt vil forskrift 24. september 2009 nr. 1210 om Barnesakkyndig kommisjon bli opphevet.

Når lovendringen om Barnesakkyndig kommisjons mandat trer i kraft, skal kommisjonen også vurdere kvaliteten på sakkyndigrapporter i foreldretvistsaker før retten kan bruke dem som bevis. Departementet legger til grunn at i de sakene der domstolen fra 15. august 2022 oppnevner en sakkyndig etter barneloven § 61 første ledd nr. 3, må sakkyndigrapporten vurderes av Barnesakkyndig kommisjon. Skjæringstidspunktet blir med andre ord om den sakkyndige er oppnevnt av domstolen før eller etter lovens ikrafttredelsestidspunkt.

I noen saker er den sakkyndige engasjert av den private parten. For de tilfellene, mener departementet at skjæringstidspunktet skal være tidspunktet for når parten legger frem rapporten for domstolen. Det er regler i tvisteloven for når parten senest må legge frem et bevis. Tvisteloven § 9-16 begrenser adgangen til å legge frem nye bevistilbud etter at saksforberedelsen er avsluttet, jf. tvisteloven § 9-10 første ledd. Saksforberedelsen avsluttes to uker før hovedforhandling, hvis ikke retten fastsetter et annet tidspunkt. Departementet mener at i tilfeller der domstolen mottar en rapport fra en privat part etter ikrafttredelsen 15. august 2022, vil rapporten måtte vurderes av Barnesakkyndig kommisjon før den legges til grunn av domstolen.

10 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til ny forskrift er i hovedsak av administrativ karakter som ikke medfører økonomiske konsekvenser.

Det foreslås at departementet kan bestemme at kommisjonen skal inndeles i faggrupper, og at hver faggruppe kan ha en gruppeleder. Departementet legger til grunn at eventuell bruk av gruppeledere må finansieres innenfor bevilgningen til Barnesakkyndig kommisjon.

Forslag til ny forskrift om Barnesakkyndig kommisjon

(Endringer sammenlignet med gjeldende forskrift i kursiv)

Forskrift om Barnesakkyndig kommisjon

Hjemmel: Fastsatt av Barne- og familiedepartementet [dato] med hjemmel i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester mv. (barnevernloven) § 2-5 og lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) § 61 c fjerde ledd.

§ 1 Kommisjonens sammensetning

Medlemmene av Barnesakkyndig kommisjon oppnevnes av *departementet* for inntil fire år av gangen. *Departementet* fastsetter antall medlemmer og oppnevner en leder for kommisjonen.

Departementet kan beslutte at kommisjonen skal inndeles i faggrupper og at hver faggruppe kan ha en gruppeleder.

Departementet oppnevner en stedfortreder for leder blant kommisjonsmedlemmene.

§ 2 Medlemmenes kvalifikasjoner

Kommisjonens medlemmer skal ha relevant faglig kompetanse innenfor kommisjonens ansvarsområder. Ved oppnevning skal det legges vekt på at kommisjonen samlet sett har bred klinisk, vitenskapelig og sakkyndig erfaring.

§ 3 Kommisjonens oppgaver

Barnesakkyndig kommisjon skal gjennomgå og vurdere sakkyndige rapporter innhentet av barnevernstjeneste, den private part, fylkesnemnd eller domstol. *Kommisjonen skal ikke vurdere rapporter utarbeidet av personer ansatt i stillinger hvor det offentlige på annet vis fører kontroll.*

Kommisjonen skal vurdere om den sakkyndiges faglige vurderinger og konklusjoner samsvarer med de presenterte premisser og faktum, og om mandatet er besvart. Videre skal kommisjonen ved sin vurdering se hen til kravene i lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. § 15, forskrift 18. desember 2008 nr. 1486 om krav til helsepersonells attester, erklæringer o.l. samt veiledere på området. Forskrift 18. desember 2008 nr. 1486 om krav til helsepersonells attester, erklæringer o.l., fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet med hjemmel i lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. § 15 fjerde ledd gjelder for barnevernssakene, så langt den passer for sakkyndige som ikke er helsepersonell.

Kommisjonen og sekretariatet kan tillegges andre tilgrensede oppgaver.

Kommisjonen skal gi departementet en årlig beretning om sin virksomhet.

§ 4 Kommisjonens saksbehandling

Kommisjonen skal uten opphold behandle de sakene som sendes inn og senest innen 12 dager.

Hver sak skal behandles av minst to medlemmer[, som skal vurdere rapporten uavhengig av hverandre]. *Kommisjonens leder, eller den som kommisjonsleder utpeker, bestemmer hvilke medlemmer som skal behandle den enkelte sak og hvilken tidsfrist saken skal behandles innenfor. [Ved særlige behov kan kommisjonsleder tilkalle fagkyndige utenfor*

kommisjonen til å ta del i behandlingen av en sak.] Kommisjonens leder kan også bestemme at en sak skal behandles i felles møte.

Kommisjonens vurdering av de innsendte rapporter og eventuelle dissenser skal utformes skriftlig. *Ved dissenser skal kommisjonsleder tiltre i saksbehandlingen.*

Kommisjonen gir vanligvis en av følgende bemerkninger:

- *Ingen vesentlig bemerkning*
- *Bemerkning*
- *Betydelige mangler*

Kommisjonen kan også *anbefale* de sakkyndige å avgi en tilleggsrapport innen en gitt frist.

Kommisjonen underretter oppdragsgiver og den som har avgitt rapporten om sin vurdering. *I saker etter barneloven § 61 c der oppdragsgiver er privat part, underretter kommisjonen bare den sakkyndige om sin vurdering.* Kommisjonens vurdering legges ved de sakkyndige rapporter i saken.

§ 5. Kommisjonens leder

Kommisjonens leder skal tilfredsstillende de samme kvalifikasjonskrav som medlemmene, jf. § 2.

Kommisjonens leder skal, foruten de oppgaver nevnt i § 4, påse at kommisjonen behandler saker innen angitte frister. Leder skal bidra til at kommisjonsmedlemmene har tilnærmet lik praksis i sentrale spørsmål. Kommisjonsleder skal videre påse at virksomheten registreres og dokumenteres, herunder at rapportene og kommisjonens vurderinger er tilgjengelig for forskning.

Kommisjonsleder, eller den kommisjonsleder utpeker, er ansvarlig for utformingen av kommisjonens vurdering. Kommisjonsleder er videre ansvarlig for å videreformidle prinsipielle problemstillinger til departementet og andre relevante aktører. Kommisjonsleder har også ansvar for å avgi en årlig beretning til departementet om virksomheten.

Kommisjonsleder innkaller kommisjonsmedlemmene til årlige samlinger.

Ved kommisjonsleders fravær er et fast kommisjonsmedlem stedfortreder.

§ 6 Kommisjonens sekretariat

Statens sivilrettsforvaltning utøver sekretariatsfunksjonen for Barnesakkyndig kommisjon. Sekretariatet skal ha en leder.

Sekretariatet skal gi juridisk og kontorfaglig bistand til kommisjonen og kommisjonens leder jf. § 5, herunder registrere og fordele saker til kommisjonens medlemmer, føre arkiv, utarbeide statistikk og utkast til årsmelding, bistå ved arrangementer mv.

§ 7 Ikrafttredelse

Forskriften gjelder fra 15. august 2022. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 24. september 2009 nr. 1210 om Barnesakkyndig kommisjon.